

3.4 VESIHUOLTOLIIKELAITOS

OTSIKKO

Veden myynti m³
2 000 000

Liittymäärä (kulutuspaikat)
8 970

Johtoverkosto yhteensä
954 km

3.4.1 Vesihuoltoliikelaituksen Talousarvioesitys 2023 ja Talousarviosuunnitelma Vuosille 2023–2027

Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

Vastuhenkilö: Liikelaitoksen johtaja Jukka Sahlakari

Vesihuoltoliikelaitos (myöhemmin liikelaitos) sisältää kolme palveluysikköä, vesilaitoksen, viemärlaitoksen ja huleveden. Liikelaitoksen tuloslaskelmaosa eritellään palveluysikkökohtaisiin käyttötalousosiin. Toiminnalliset suunnitelmat ja tavoitteet laaditaan liikelaitostasolle ja ne sisältävät kaikki palveluysiköt. Palveluysikkötasolla seurataan talouden tunnuslukuja, joiden perusteella esim. määritellään taksoja.

Toiminnan kuvaus

Liikelaitos tuottaa toiminta-alueellaan yhdyskunnan ja sen kehittymisen edellyttämät vesihuoltopalvelut hyvätasoisina ja vesihuoltolain mukaisesti liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Kuluttajille liikelaitos toimittaa keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaavan määrän laatuvaatimukset täyttävää vettä, joka hankitaan sopimuksen mukaisesti Keski-Uudenmaan Vesi kuntayhtymältä (myöhemmin KUVESI). Jätevedet liikelaitos viemäriä ja johtaa Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymän (myöhemmin KUVES) verkostoon. Tuusulan kunta on osaomistajana molemmissa kuntayhtymissä. Erillisviemäroidyllä toiminta-alueilla liikelaitos johtaa hulevedet (sadevedet ja perustusten kuivatusvedet) hallitusti vesistöihin.

Painopisteet toiminnassa

Laskutettavan vesimäärän arvioidaan pysyvän lähes samana kuin viime vuosina johtuen mm. tämän hetkisestä taloustilanteesta ja sen aiheuttamista uhkakuvista liittyen mm. energian ja veden säätkampanjointiin. Vaikka nyt rakennetaan paljon uudet vedenkäyttäjät tulevat muutaman vuoden viiveellä.

Laskutettava jätevesimäärä on pysynyt lähes samana jo vuosia johtuen mm. samoista syistä kuin talousveden puolella. Syntyvään jätevesimäärään vaihteluun vaikuttaa kuitenkin eniten vuosittainen sademäärä (lisääntyvä vuoto-vesimäärä viemäriin).

Vesi- ja jätevesimäärien arvioidaan pysyvän lähes saman suuruisina vielä muutaman vuoden. Selkeämpi kulutuksen kasvu tapahtuu vasta uusien alueiden (mm. Rykmentinpuiston ja Lahelanpelto II) asuttamisen myötä.

Veden ja jäteveden käyttömaksuja korotetaan noin 3 % 1.4.2023 lähtien. Korotuksien vaikutus on noin 130 000 €/v. Veden ja jäteveden perusmaksuja korotetaan noin 10 %. Korotuksien vaikutus on noin 30 000 €/v. Syynä esitettyihin korotuksiin on jäteveden puhdistuksen hinnan korotus, sekä vesimittarityyppien muuttuminen ja rakennus- ja kunnossapitokustannusten nousu. Mikäli huleveden järjestämisen vastuurajat muuttuvat niin tämä tulee mahdollisesti vaikuttamaan huleveden ja jäteveden maksuihin. Liittymismaksujen hintojen korotustarve selvitetään vuoden 2023 alussa.

Saneerausvelan kasvaessa liikelaitos panostaa saneeraustoiminnan suunnittelu- ja toteutusprosessien kehittämiseen, toteuttamiseen ja valvontaan mm. koulutuksella. Kehitystoimintaan sisältyy myös kunnan sisäisen yhteistyön ja toteutuksen kehittäminen saneerauskohteissa, joissa saneerataan samalla katurakenne ja vesihuolto. Tämä kehitystyö odottaa rahoituksen järjestymistä tienperusparantamiseen.

Toimintaympäristön- ja toiminnan muutokset

Vesihuolto on Suomessa yleensä ottaen vakaata toimintaa, niin myös Tuusulassa. Toimintaympäristössä ei ole aikaisemmin juurikaan tapahtunut muutoksia. Maailman poliittinen tilanne tuo epävakauden ilmapiiriä mm. sähkön saatavuuteen, materiaalien saatavuuteen ja hintoihin. Näihin varaudutaan yhdessä kunnan kanssa mm. päivittämällä ja lisäämällä aggregaatteja ja ennakoimalla materiaalilaitauksia.

Vakautta ja toimintavarmuutta pidetään yllä mm. jatkuvalla kouluttautumisella, yhteisillä harjoituksilla naapurilaitosten kanssa. Isoimman muutoksen tuo toimintojen digitalisoituminen mm. mobiiliset työmääräimet, etäluettavat vesimittarit.

Strategian toteuttaminen

Liikelaitoksen vuoden 2023 vuositavoitteet perustuvat Pormestariohjelman, kunnanvuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien esityksiin. Tavoitteet koskevat kaikkia palveluyksiköitä.

- Vesihuoltolaitoksen yleisurakka-asiakirjapohjien laatiminen ja käyttöönotto yhdessä kunnallistekniikan kanssa.
 - Mittari: asiakirjat laadittu ja käyttöönotettu
- Työmaaturvallisuuden kehittäminen kirjalliseksi ohjeistukseksi ja jalkauttaminen työmaahenkilöstölle (tämä projekti on jatkoa vuoden 2022 tavoitteesta) sekä turvallisuuskoordinaattorin työn selkeyttäminen. Mittari: kirjallinen ohjeistus laadittu ja jalkautettu/harjoiteltu. Turvallisuuskoordinaattorin tehtävät määritelty.

Riskiarvio

Vesihuoltotoiminta on sääriippuvainen. Rankkasateet aiheuttavat riskin jätevesiverkoston ja hulevesiverkoston sekä pumppaamoiden tukkeutumiselle ja tulvimisille. Sateisen ja kuivan vuoden ero pelkästään jäteveden johtamisen ja puhdistamisen kuluissa on noin 15 % eli 130 000 €. Lisäksi tukkeutumisesta ja putkirikot aiheuttavat pääsääntöisesti omaisuusvahinkoja kolmansille osapuolille ja korjauskustannuksia liikelaitokselle. Kustannukset ovat vuosittain 100 000-200 000 €.

Riskejä syntyy myös suppeasta organisaatiosta. Esimerkiksi hallinnon ja työjohdon yksittäisten työtehtävät ja osaaminen ovat vain yhden työntekijän takana.

Riskien hallintaa hoidetaan mm. sähköisillä MISO-työpäiväkirjalla ja Bildie-työmaapöytäkirjoilla sekä yhteistyöllä naapurivesilaitosten kanssa mukaan lukien yhteiset erityistilanteiden harjoitukset ja materiaalien lainaukset. Liikelaitoksella on 110 KVA:n siirrettävä varavoimakone jätevesipumppaamoiden sähkökatkosten hallinnan varalle. Hankinta tehtiin aikoinaan yhteistyössä naapurilaitosten kanssa. Talven 2023 aikana hankitaan yhdessä kunnan kanssa lisää varavoimakoneita erillisen suunnitelman mukaisesti.

Valtakunnallisella tasolla vesihuoltoon valmistui räätälöity riskienarviointisovellus, joka otettiin käyttöön Tuusulassa vuoden 2017 aikana. Sovelluksessa ylläpidetään toimenpideohjelmia, joka tarkastetaan vuosittain valvontaviranomaisen tarkastuksessa.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön koulutuksessa liikelaitos käyttää lähinnä Vesilaitosyhdistyksen järjestämiä kursseja sekä naapurivesihuoltolaitosten tai kunnan kanssa yhteistyössä organisoituja koulutustapahtumia. Laskennallisen eläkeiän 63 vuotta on jo saavuttanut 1 työntekijä vuoden 2022 loppuun mennessä.

Palkkaamme vuonna 2023 uuden vesihuoltoasentajan hoitamaan jätevesipumppaamoita yhdessä pumppaamoasentajan kanssa. Pumppaamoiden, joita on yli 70 kpl, hoitaminen vaatii kahden hengen työryhmää jo pelkästään työturvallisuuden takia.

Investointisuunnitelma 2023-2027

Vesihuollon uusinvestoinnit liikelaitos toteuttaa yhdessä Kasvun ja ympäristön toimialueen kanssa kunnallistekniikan rakentamisohjelman mukaisesti. Kohteet tarkentuvat 2023 rakennusohjelman laatimisen jälkeen. Liikelaitos on mukana suunnittelemassa omalta osaltaan Tuusulan rakentamishankkeita. Liikelaitos varautuu omalta osaltaan jatkamaan poikkeuksellisen isojen kohteiden (Rykmentinpuisto ja Sula I, II ja III) rakennuttamista.

Vesijohtoverkon sekä jätevesiverkoston ja -pumppaamoiden saneerausta liikelaitos jatkaa 5-vuotissaneeraussuunnitelman mukaisesti. Saneeraukseen liikelaitos on budjetoinut vuosittain noin 1,5 milj. euroa (lähivuosina tarve nousee 2 milj. euroon).

Haja-asutusalueen vesihuoltoa liikelaitos rakennuttaa juuri päivitetyn vesihuollon kehittämissuunnitelman (2022) mukaisesti.

Talous ja tuottavuus

VESIHUOLTOLIIKELAITOS	TP 2021	TA 2022	Ennuste OVK2/2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointi menojen erittely alueittain	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)
U, ETELÄ-TUUSULA	-945	-2 922	-2 922	-4 700	-4 450	-6 150	-5 800	-4 250
U, JOKELA	-2	-515	-515	-500	-550	-750	-300	-150
U KELLOKOSKI	-723	-335	-335	-200	-400	-100	-50	-50
U,K, MUUT KOHTEET	-1 084	-1 650	-1 650	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
U, Tietokoneohjelmistot	-70	-80	-80					
MENOT	-2 824	-5 502	-5 502	-7 900	-7 900	-9 500	-8 650	-6 950

Investointikohteen edessä maininta onko kyseessä K= korvausinvestointi vai U= uusi investointi.

TUNNUSLUVUT	TP 2021	TA 2022	Ennuste OVK2/2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Selite								
Laskutettu vesi m2	1 846 006	2 009 087	2 009 087	2 000 000	2 010 000	2 020 050	2 030 150	2 040 301
€/m2	1,49							
Käyttömaksu	1,36	1,36	1,36	1,4	1,4	1,47	1,47	1,47
Vesijohtoverkoston pituus km	380	390	390	394	398	402	406	410
Mittaamaton vesi %	14%	14%	14%	13%	13%	13%	13%	13%
Laskutettu jätevesi m2	1 880 651	1 964 450	1 964 450	1 950 000	1 959 750	1 969 549	1 979 396	1 989 293
€/m2	1,79							
Käyttömaksu	1,80	1,80	1,80	1,85	1,85	1,89	1,89	1,89
Jätevesiverkoston pituus km	378	399	399	403	407	411	415	419
Sadevesiverkoston pituus	165	165	165	167	167	169	169	170
vuotovesi %	41%	38%	38%	35%	35%	35%	35%	35%
Saneeraus								
Vesijohto m	4185	500	500	1500	1500	2000	2000	2500
Jätevesiviemäri m	1 085	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3500
Jätevesipumppaamo-/kaivo kpl	0/11	3 /50	3 /50	3/50	3/50	3/50	3/50	3/50
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	7574	7498	7498	7 733	7 843	8 216	8 321	8 446
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4242	-4 711	-4 711	-5 135	-5 136	-5 216	-5 267	-5 318
Valmistus omaan käyttöön	87	54	54	54	54	70	70	70
TOIMINTAKATE, S*	3 084	2 841	2 841	2 708	2 761	3 070	3 124	3 198
Henkilöstömäärä	17	17	17	18	19	19	19	19
Määrärahan muutos %	1,43%	9,10%	9,10%	7,81%	1,12%	1,56%	0,98%	0,97%
Määrärahan muutos euroina	-60	-393	-393	-368	-57	-80	-51	-51
S* Sitova tavoite								

Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	TP 2021	TA 2022	Ennuste OVK2/2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA	(€)	(€)	(€)	(€)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)
LIKEVAIHTO	7 557 251	7 495 000	7 495 000	7 730 000	7 840	8 213	8 318	8 443
Vesi- ja jätevesimaksut (ulkoiset)	6 805 421	6 880 000	6 880 000	7 040 000	7 110	7 466	7 541	7 631
Vesi- ja jätevesimaksut (sisäiset)	321 562	370 000	370 000	370 000	380	387	407	412
Liiketoiminnan muut myyntituotot	403 893	225 000	225 000	320 000	350	360	370	400
Liiketoiminnan muut myyntituotot (sisäiset)	26 375	20 000	20 000					
Liiketoiminnan muut tuotot	10 099	3 000	3 000	3 000	3	3	3	3
Tuet ja avustukset	6 537							
Valmistut omaan käyttöön	87 013	54 000	54 000	54 000	54	70	70	70
Materiaalit ja palvelut	-2 988 595	-3 392 733	-3 392 733	-3 696 000	-3 733	-3 771	-3 808	-3 845
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (ulkoiset)	-1 272 701	-1 363 500	-1 363 500	-1 446 000	-1 460	-1 475	-1 490	-1 505
Aineet, tarvikkeet ja tavat (sisäiset)	-26 062	-20 000	-20 000					
Palvelujen ostot (ulkoiset)	-1 483 506	-1 743 015	-1 743 015	-1 997 268	-2 018	-2 038	-2 059	-2 078
Palvelujen ostot (sisäiset)	-206 326	-266 218	-266 218	-252 732	-255	-257	-260	-262
Henkilöstökulut	-1 099 518	-1 142 368	-1 142 368	-1 199 471	-1 216	-1 258	-1 270	-1 283
Palkat ja palkkiot	-881 876	-916 916	-916 916	-960 383	-1 005	-1 040	-1 050	-1 061
Henkilösivukulut	-217 642	-225 452	-225 452	-239 088	-211	-218	-220	-222
Eläkekulut	-182 010	-192 061	-192 061	-202 579	-172	-178	-180	-182
Muut henkilösivukulut	-35 632	-33 391	-33 391	-36 509	-38	-40	-40	-41
Poistot ja arvonalentumiset	-1 823 275	-1 969 957	-1 969 957	-2 156 608	-2 233	-2 473	-2 522	-2 705
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 823 275	-1 969 957	-1 969 957	-2 156 608	-2 233	-2 473	-2 522	-2 705
Liiketoiminnan muut kulut	-153 688	-176 124	-176 124	-183 623	-187	-188	-189	-189
Liiketoiminnan muut kulut (ulkoiset)	-63 162	-91 500	-91 500	-98 999	-102	-102	-102	-101
Liiketoiminnan muut kulut (sisäiset)	-90 526	-84 624	-84 624	-84 624	-85	-86	-87	-88
LIIKELYLIJÄÄMÄ	1 595 824	870 818	870 818	551 298	528	596	601	492
Rahoitustuotot ja -kulut	-484 292	-487 500	-487 500	-487 500	-488	-488	-488	-488
Muut rahoitustuotot	3220							
Muut rahoituskulut	-12							
Liikekorvaus peruspääomasta (sisäinen)	-487 500	-487 500	-487 500	-487 500	-488	-488	-488	-488
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	1 111 530	383 317	383 317	63 798	41	109	114	5
Varausten ja rahastojen muutokset				70 000				
Poistoeron muutos				-1 530 000				
Poistoeron lisäys (-)		-500 000	-500 000	-1 600 000				
Poistoeron vähennys (+)				70 000				
Varausten muutos				1 600 000				
Varausten lisäys (-)	-1 000 000							
Varausten vähennys (+)		-500 000	-500 000	1 600 000				
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	111 530	383 317	383 317	133 798	41	109	114	5
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT								
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,5	3,7	3,7	2,3	2,0	2,0	2,1	1,8
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,5	3,7	3,7	2,3	2,0	2,0	2,1	1,8
Voitto, %	14,7	5	5	0,8	0,5	1,3	1,4	0,1

Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	TP 2021	TA 2022	Ennuste OVK2/2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA	(€)	(€)	(€)	(€)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)
Tulorahoitus	2 934 806	1 865 774	1 865 774	1 802 906	1 787	2 095	2 148	2 222
Liikelyljäämä	1 595 823	383 317	383 317	133 798	41	109	114	5
Poistot ja arvonalentumiset	1 823 275	1 969 957	1 969 957	2 156 608	2 233	2 473	2 522	2 705
Rahoitustuotot ja kulut	-484 292	-487 500	-487 500	-487 500	-488	-488	-488	-488
Liikel. koravus peruspääomasta (sisäinen)	-487 500	-487 500	-487 500	-487 500	-488	-488	-488	-488
Muut tulorahoituksen korjaukset	3208							
Investointien rahavirta	-2 824 328	-5 501 750	-5 501 750	-7 900 000	-7 900	-9 500	-8 650	-6 950
Investointimenot	-2 824 328	-5 501 750	-5 501 750	-7 900 000	-7 900	-9 500	-8 650	-6 950
Rahoitusosuudet investointimenoihin								
Toiminnan ja investointien rahavirta	110478	-3635976	-3635976	-6097094	-6113	-7405	-6502	-4728
Rahoituksen rahavirta	-110478	3 635 976	3 635 976	6 097 094	6 113	7 405	6 502	4 728
Lainakannan muutokset								
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta					2 643	5 905	5 002	3 228
Muut maksuvalmiuden muutokset								
Vaihto-omaisuuden muutokset	-22070							
Saamisten muutos kunnilta	-1744758							
Saamisten muutos muilta	-770 577							
Korottomien velkojen muutos kunnalta	113 297	2 635 976	2 635 976	4 597 094	1 970			
Korottomien velkojen muutos muilta	2 313 630	1 000 000	1 000 000	1 500 000	1 500	1 500	1 500	1 500
Muut maksuvalmiuden muutokset	-110 478	3 635 976	3 635 976	6 097 094	6 113	7 405	6 502	4 728
Rahavarojen muutos								
Lainakanta 31.12.					2 643	8 549	13 551	16 778